

Nr 40

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt, m. m.; given Stockholms slott den 24 januari 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt;

2) förordning angående ändring i förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall; samt

3) lag om ändring av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att stimulera industrins maskininvesteringar framlägges i propositionen förslag om särskilt investeringsavdrag vid den statliga taxeringen motsvarande tio procent av kostnaden för under år 1964 anskaffade maskiner. Vidare föreslås att den s. k. Annell-lagen förlänges att gälla under ytterligare fyra år. Detta innebär bl. a. att avdragsrätt under sex år för utdelningar upp till 4 procent av inbetalat aktiekapital skall gälla även i fråga om nyemissioner under åren 1967—1970. Slutligen framlägges förslag om rätt för svenska exportföretag, som för sin försäljning i utlandet anlitar utländska dotterbolag, att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avsättning till internvinstkonto med belopp motsvarande den vinst, som belöper å lagertillgångar, vilka vid beskattningsårets utgång kvarligger osålda hos dotterbolaget.

Det föreslagna särskilda investeringsavdraget beräknas medföra ett skat-tebortfall för budgetåret 1964/65 med ungefär 100 milj. kr. Avdraget är avsett att tillämpas första gången vid 1965 års taxering. Övriga bestämmelser föreslås träda i kraft omedelbart.

Förslag
till
Förordning
om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig
inkomstskatt

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som driver rörelse avseende huvudsakligen industriell tillverkning och under tiden den 1 januari—31 december 1964 anskaffar maskiner och andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i rörelsen, äger enligt bestämmelserna i denna förordning vid taxering till statlig inkomstskatt åtnjuta särskilt investeringsavdrag vid inkomstberäkningen för förvärvskällan.

Avdraget skall göras vid 1965 års taxering eller, om kalenderåret 1964 eller del därav ingår i beskattningsår, för vilket taxering i första instans sker ett senare år, vid denna taxering såvitt avser tillgångar anskaffade under nämnda beskattningsår.

2 §.

Tillgång skall anses anskaffad när skriftligt avtal om förvärvet träffats eller, om skriftligt avtal icke träffats, när tillgången levererats. Har skriftligt avtal om förvärv av viss tillgång träffats och leverans skett under år 1964 men hänför sig avtalet och leveransen till skilda beskattningsår, skall tillgången anses anskaffad när leveransen sker.

Tillgång, som rörelseidkaren själv tillverkat, anses anskaffad under år 1964 till den del som kostnader då nedlagts på densamma.

3 §.

Särskilt investeringsavdrag skall utgöra tio procent av anskaffningskostnaden för tillgångar, som avses i 1 § första stycket. I fråga om tillgång, om vars anskaffande skriftligt avtal träffats under år 1964 för leverans efter den 31 december 1964, skall dock avdraget utgöra tio procent av det avtalade priset.

Särskilt investeringsavdrag må icke åtnjutas för följande tillgångar:
tillgångar med en beräknad varaktighetstid av högst tre år;
begagnade tillgångar;

annan kontorsutrustning än kontorsmaskiner;

motorfordon, vilka omfattas av förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall, eller som helt

eller delvis utnyttjas för trafik, som avses i 1 § förordningen den 25 oktober 1940 (nr 910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.;

handels- och fiskefartyg;

tillgångar avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft;

tillgångar, som rörelseidkaren själv tillverkat, om tillverkningen av desamma påbörjats före den 1 januari 1964; samt

tillgångar, om vars anskaffande skriftligt avtal träffats under år 1964, därest enligt avtalet leverans skall ske efter den 31 december 1966.

Beträffande tillgång, som förvärvats från någon med vilken rörelseidkaren är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, må särskilt investeringsavdrag åtnjutas endast om tillgången tillverkats eller skall tillverkas av säljaren och tillverkningen icke påbörjats före den 1 januari 1964.

Har investeringsfond enligt förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) eller äldre förordningar i enlighet med beslut av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen tagits i anspråk med avseende å viss tillgång eller har Kungl. Maj:t beslutat, att bestämmelserna i förordningen den 5 juni 1963 (nr 216) om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen skola äga tillämpning med avseende å viss tillgång, må avdrag enligt denna förordning icke åtnjutas för tillgången i fråga.

4 §.

Såsom förutsättning för särskilt investeringsavdrag enligt denna förordning skall gälla, att den skattskyldige framställt yrkande om sådant avdrag i allmän självdeklaration eller i därtill hörande bilagor samt att han företett tillfredsställande utredning angående den investeringskostnad, varå avdraget skall beräknas. Särskilt investeringsavdrag må icke åtnjutas med mindre sådan investeringskostnad i förvärvskällan under år 1964 uppgått till minst 5 000 kronor.

5 §.

Har särskilt investeringsavdrag enligt denna förordning medgivits för tillgång, om vars anskaffande skriftligt avtal träffats under år 1964 för leverans efter den 31 december samma år, skall följande gälla. Har tillgången icke levererats senast den 31 december 1966, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, som innefattar nämnda dag, tillägg göras med belopp motsvarande en och en halv gång investeringsavdraget för tillgången. Överlåtes eller nedlägges den rörelse eller rörelsegren, för vilken tillgången anskaffats, före den 1 januari 1967 och innan tillgången levererats, skall tillägg som nu sagts göras vid taxeringen för det beskattningsår, då rörelsen eller rörelsegrenen överlåtits eller nedlagts. Levereras tillgången senast den 31 december 1966 och är den slutliga anskaffningskostnaden lägre än det belopp, varå investeringsavdraget beräknats, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, varunder leveransen skett, tillägg göras med femton procent av skillnaden. Tillägg, varom stadgas i detta stycke, skall göras vid inkomstberäkningen för förvärvskällan i fråga.

Riksskattenämnden må, om särskilda skäl därtill äro, medgiva att tillägg som sägs i första stycket icke skall göras eller göras med lägre belopp. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende, må klagan icke föras.

6 §.

Beträffande handels- eller kommanditbolag gäller, att särskilt investeringsavdrag samt tillägg, varom stadgas i 5 §, beräknas för företaget såsom sådant.

7 §.

För tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter meddelas av Kungl. Maj:t.

Förslag

till

Förordning

**angående ändring i förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med
provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags
och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall**

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 9 §§ förordningen den 9 december 1960 med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse och av jordbruksfastighet enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt under de beskattningsår, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1973, äger svenskt aktiebolag åtnjuta avdrag för utdelning i enlighet med vad nedan i 2—8 §§ stadgas.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse och av jordbruksfastighet enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt under de beskattningsår, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1977, äger svenskt aktiebolag åtnjuta avdrag för utdelning i enlighet med vad nedan i 2—8 §§ stadgas.

2 §.

Avdrag enligt 1 § må åtnjutas för utdelning å aktier, för vilka inbetalning skett under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1966, i den mån sådan utdelning förfallit till betalning under beskattningsåret och under förutsättning tillika, om aktierna utgivits i samband med bolagets bildande, att ansökan om stiftelsehandlingarnas godkännande för bolagets registrering ingivits till re-

Avdrag enligt 1 § må åtnjutas för utdelning å aktier, för vilka inbetalning skett under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1970, i den mån sådan utdelning förfallit till betalning under beskattningsåret och under förutsättning tillika, om aktierna utgivits i samband med bolagets bildande, att ansökan om stiftelsehandlingarnas godkännande för bolagets registrering ingivits till re-

(Nuvarande lydelse)

gistreringsmyndigheten efter den 31 december 1960 samt, om aktierna utgivits i samband med ökning av aktiekapitalet, att beslut om ökningen anmälts för registrering efter nämnda dag.

Avdrag må — — — — — ekonomiska föreningar.

(Föreslagen lydelse)

gistreringsmyndigheten efter den 31 december 1960 samt, om aktierna utgivits i samband med ökning av aktiekapitalet, att beslut om ökningen anmälts för registrering efter nämnda dag.

9 §.

Utan hinder av bestämmelserna i 54 § kommunalskattelagen samt 7 § förordningen om statlig inkomstskatt skall med avseende å de beskattningsår, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1973, iakttagas vad nedan i 10 och 11 §§ stadgas.

Utan hinder av bestämmelserna i 54 § kommunalskattelagen samt 7 § förordningen om statlig inkomstskatt skall med avseende å de beskattningsår, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1977, iakttagas vad nedan i 10 och 11 §§ stadgas.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag

till

Lag

om ändring av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att till anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall fogas en ny anvisningspunkt, betecknad punkt 15, av nedan angiven lydelse.

Anvisningar

till 29 §.

15. Har bolag eller förening sålt lagertillgångar till utländskt dotterbolag för vidare försäljning i obearbetat eller bearbetat skick å utländsk marknad och kvarligga sådana tillgångar osålda hos dotterbolaget vid utgången av beskattningsåret för moderföretaget, må avdrag åtnjutas för i räkenskaperna gjord avsättning till internvinstkonto. Avdraget må icke överstiga skillnaden mellan, å ena sidan, det vid försäljningen till dotterbolaget tillämpade priset för kvarliggande lagertillgångar, i förekommande fall minskat med belopp, varmed värdet av dessa nedsatts hos dotterbolaget, samt, å andra sidan, moderföretagets anskaffningskostnad för samma tillgångar. Har

avdrag åtnjutits för avsättning till internvinstkonto, skall avsättningen återföras till beskattning nästföljande beskattningsår; vid detta års utgång skall frågan om avdrag för förnyad avsättning prövas med hänsyn till då rådande förhållanden.

Vad ovan sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande enskild rörelseidkare, som försålt lagertillgångar till av honom ägt utländskt bolag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering verkställes i första instans år 1964.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

första

II

lag

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om vissa åtgärder på beskattningsområdet för att stimulera och underlätta investeringar främst inom industrin, m. m. samt anför därvid följande.

Såsom jag redan vid behandlingen av årets finansplan framhållit räknar den preliminära nationalbudgeten med en obetydlig volymökning från 1963 till 1964 för näringslivets fasta investeringar. Ökningen beror på fortsatt uppgång för investeringarna inom handel och samfärdsel, under det att föreliggande investeringsplaner för industrins del tyder på en nedgång.

Under 1958 inleddes, som jag i finansplanen erinrat om, en mycket snabb uppgång som 1961 hade fört upp industriinvesteringarna till en nivå som låg 40 procent över 1957. Denna ökning upphörde i vårt land liksom i flertalet europeiska industriländer under 1962. Tack vare finans- och penningpolitiska stimulansåtgärder kunde dock den uppnådda höga nivån bibehållas, vilket inneburit en fortgående kraftig modernisering av produktionsapparaten. Även om den nu förutsedda nedgången i industrins tillverkningar skulle materialiseras, skulle också under 1964 betydande förnyelse ske av produktionsutrustningen. Med hänsyn härtill och till den pressning av vinstmarginalerna som den långvariga stabiliteten i exportpriserna medfört inom viktiga delar av industrin framstår, som jag i finansplanen framhållit, utvecklingen som naturlig och hittills inte alarmerande. Detta förhållande bör dock inte utgöra skäl för att inte nu vidtaga åtgärder, som syftar till att bibehålla och om möjligt höja industrins investeringsnivå. En fortsatt stegring av produktiviteten i vårt näringsliv utgör en ofrånkomlig förutsättning för reformarbete och fortsatt välståndsökning. Den fulla sysselsättningen kan bestå på längre sikt endast om industrins internationella konkurrenskraft bevaras och successivt förstärkes. Detta är i sin tur inte möjligt utan en hög investeringsaktivitet.

Den svenska industrin befinner sig för närvarande under en anpassning till lägre självfinansieringsgrad än som rådde under 1950-talets inflationsbetonade vinstkonjunktur. I vilken mån den lägre självfinansieringen som sådan verkat direkt avhållande på investeringsefterfrågan är inte klarlagt; det är möjligt att en ökad länefinansiering åtminstone övergångsvis kan dämpa investeringsviljan. Å andra sidan finns det skäl att antaga att det ökade inslaget av extern finansiering i och för sig leder till ett rationellare investeringsurval och därmed en högre produktivitet. I finansplanen har jag meddelat min avsikt att — såsom en åtgärd i syfte att underlätta aktiebolagens kapitalanskaffning — föreslå en förlängning av den s. k. Annelagen. Det är emellertid, som jag även i finansplanen understrukt, sannolikt inte finansieringsmöjligheterna utan fastmer en dämpad räntabilitet som i första hand verkar återhållande på industrins investeringsefterfrågan. Åtgärder i investeringsstimulerande syfte bör därför ha den effekten, att företagets kostnader för investeringarna minskas. Med den även i fortsättningen ansträngda balansen på byggnadsmarknaden är det i första hand maskininvesteringarna som eventuella stimulansåtgärder bör inriktas på. Såsom jag i finansplanen framhållit, anser jag det av allmänekonomiska skäl vara motiverat att nu pröva möjligheten att genom medgivande av särskilt investeringsavdrag vid den statliga taxeringen stimulera industrin att öka sina investeringar i maskiner och inventarier.

Jag ber nu att få upptaga dessa spörsmål till närmare behandling.

I anslutning härtill vill jag även upptaga frågan om rätt för exportföretag att åtnjuta avdrag vid inkomsttaxeringen för reservering för viss internvinst. Sistnämnda fråga har aktualiserats i en av *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* den 8 november 1963 ingiven, till chefen för finansdepartementet ställd gemensam skrift. Skrivelsen har varit föremål för sedvanlig remissbehandling, varvid *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, riksrevisionsverket, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från samtliga handelskammare), överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges lantbruksförbund, Kooperativa förbundet, Svenska företagares riksförbund, Skånes handelskammare, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska revisorssamfundet och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt det i skrivelsen framlagda förslaget.

Särskilt investeringsavdrag

Departementschefen. Såsom jag redan framhållit har man anledning räkna med att maskininvesteringarna inom näringslivet, om man bortser från den egentliga industrin, även under år 1964 kommer att visa en tillfredsställande ökning i förhållande till tidigare år. Föreliggande investeringsplaner visar däremot beträffande industrins maskininvesteringar en viss nedgång jämfört med fjolåret, vilket inträffar sedan investeringarna under de närmast föregående åren legat på en konstant nivå. Även om denna utveckling, som jag tidigare understrukt, inte är alarmerande, framstår det dock som angeläget att söka stimulera industriföretagen att hålla sina maskininvesteringar uppe på en hög nivå och helst även öka dem.

Då det i första hand torde vara en försämrad räntabilitet som är den väsentligaste orsaken till återhållsamheten i fråga om industrins investeringar, synes stimulansen böra ges i den formen att investeringarna under 1964 förbilligas. Liksom man under 1950-talet, i syfte att begränsa de inflationistiska verkningarna av då rådande vinstkonjunktur inom företagssektorn, sökte dämpa investeringarna genom en investeringsavgift, kan det nu vara naturligt att ge en skattelättnad i förhållande till kostnaden för investeringarna. I och för sig borde denna skattelättnad endast ges i fråga om investeringar, som — om skatteförmånen inte lämnas — inte skulle kommit till stånd under år 1964. Det torde emellertid inte vara möjligt att utforma praktikabla skatteregler av sådan innebörd. Liksom kostnadsfördyringen genom investeringsavgiften i princip drabbade alla investeringar, måste även skattelättnaden ges utan prövning av, huruvida investeringarna skulle kommit till stånd oavsett skattelättnaden.

Skattelättnaden synes lämpligen böra ges i form av ett särskilt investeringsavdrag vid den statliga taxeringen motsvarande tio procent av anskaffningskostnaden för maskiner och inventarier, som anskaffats under år 1964. Liksom investeringsavgiften utgjorde en skatt till staten bör den skattelättnad, som nu föreslås, endast gälla den statliga skatten. Såsom då fråga är om en investeringsavgift kan en rätt till investeringsavdrag beräknas få större effekt om bestämmelserna begränsas att gälla under en relativt kort tid. Investeringsavdraget bör därför ifrågakomma endast för investeringar under innevarande år. Huruvida åtgärder i investeringsstimulerande syfte kan bli erforderliga även efter år 1964, får bedömas vid en framtida tidpunkt. Effekten av ett investeringsavdrag är givetvis större ju större avdraget är. Ett avdrag med tio procent av investeringskostnaden synes i dagens situation vara en lämplig avvägning.

Genom investeringsavdraget ökas investeringarnas lönsamhet och de företag, som gör stora maskininvesteringar, får vidare en inte oväsentlig likviditetsförstärkning och därigenom en hjälp att bibehålla investeringarna

på en hög nivå. Då investeringsavdraget innebär att de investeringar, som göres just under år 1964 blir billigare, har man vidare anledning antaga att företagen kommer att tidigarelägga investeringar, som eljest av olika anledningar skulle skjutas på framtiden.

I enlighet med det nu sagda har inom finansdepartementet utarbetats ett förslag till förordning om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt. Beträffande förslaget detaljer vill jag framhålla följande.

1 §.

Såsom jag tidigare anfört bör investeringsavdraget i princip begränsas till maskininvesteringar inom den egentliga industrin. Huvudsakligen är det då fråga om företag, som drives i form av aktiebolag och ekonomisk förening. Men bestämmelserna bör omfatta även industriföretag, som drives i form av enskild firma eller som handels- eller kommanditbolag.

Vissa svårigheter kan stundom uppkomma att avgöra, om en verksamhet skall anses hänförlig till industriell tillverkning. Närmast torde det vara fråga om en bedömning, huruvida företaget är av sådan storleksordning att det kan anses driva industriell produktion. För att underlätta gränsdragningen har vid utformningen av lagstiftningen övervägts att göra bestämmelserna tillämpliga endast för företag med en årsproduktion av viss storlek eller som har ett visst antal anställda. Svårigheterna att avgöra vad som är att anse som industriell tillverkning har dock inte bedömts vara så stora, att regler av nu antytt slag bör intagas i författningen. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att i mån av behov göra vägledande uttalanden. Det må framhållas att även byggnadsindustrins maskininvesteringar bör omfattas av förslaget. För att undvika att fråga om investeringsavdrag skall uppkomma även vid relativt små investeringar föreslås, att investeringsavdrag för investeringar under år 1964 skall medges endast om dessa uppgått till minst 5 000 kronor. Jag återkommer till denna fråga under 4 §.

Rörelse, som omfattar såväl industriell tillverkning som annan verksamhet, kan skattemässigt behandlas som en och samma förvärvskälla. Det avgörande får då bli om den industriella verksamheten dominerar. Innefattar rörelsen huvudsakligen industriell tillverkning bör investeringsavdrag medges för alla investeringar i maskiner och inventarier i rörelsen; dock med de undantag som anges i 3 §.

Investeringsavdraget synes böra beräknas å kostnaderna för maskininvesteringar under kalenderåret 1964. Flertalet företag har räkenskapsår sammanfallande med kalenderår. För dessas del blir investeringsavdraget aktuellt endast vid 1965 års taxering. Har ett företag brutet räkenskapsår kan såväl 1965 som 1966 års taxering avse beskattningsår, som omfattar del av kalenderåret 1964. Fråga om investeringsavdrag kan då uppkomma vid båda dessa taxeringar. I undantagsfall, t. ex. vid omläggning av räkenskapsår, kan fråga om investeringsavdrag uppkomma även vid 1967 års taxering.

Har ett företag räkenskapsavslut under år 1964 men före den 1 mars samma år, skulle reglerna, om inte annat stadgades, bli tillämpliga redan vid innevarande års taxering. Detta synes mindre lämpligt, då en författning i ämnet inte kan beräknas utkomma från trycket före den 1 mars 1964. Företag med räkenskapsår, som slutar under januari eller februari 1964 — dessa företag torde för övrigt vara mycket få — bör i stället få åtnjuta investeringsavdrag vid 1965 års taxering även för de investeringar som verkstälts under år 1964 men före ingången av det då aktuella beskattningsåret.

2 §.

Det särskilda investeringsavdraget skall beräknas å kostnaden för under år 1964 anskaffade tillgångar av visst slag. En tillgång bör anses vara anskaffad, när bindande avtal om förvärvet träffats med säljaren även om leveransen sker vid en senare tidpunkt. Det särskilda investeringsavdraget bör därför inte medges i fråga om inventarieförvärv, om vilkas anskaffande skriftligt avtal träffats före den 1 januari 1964. Med skriftligt avtal avses icke blott ett formligt köpekontrakt utan även ett genom brev, telegram, orderbekräftelse eller på annat sätt ingånget avtal.

Det måste givetvis ankomma på den skattskyldige att intyga, att i den investeringskostnad, som han uppger som underlag för investeringsavdragets beräkning, inte ingår kostnad för sådana tillgångar, varom skriftligt avtal träffats före den 1 januari 1964. Felaktig uppgift härvidlag innebär att oriktig deklaration lämnats med de påföljder detta kan få för den skattskyldige.

Om skriftligt avtal inte träffats, bör i fråga om tillgångar förvärvade från annan person gälla, att tillgången anses anskaffad när leveransen sker.

Har ett företag brutet räkenskapsår, t. ex. räkenskapsavslut per 30/6, kan fråga uppkomma om investeringsavdrag vid såväl 1965 som 1966 års taxering. Det kan i dylikt fall tänkas, att ett skriftligt avtal om förvärv av viss maskin träffas under första halvåret 1964 och att maskinen levereras under andra halvåret. Bl. a. av praktiska skäl bör maskinen då anses anskaffad under andra halvåret 1964, d. v. s. när leveransen sker. Investeringsavdraget för maskinen i fråga erhålles sålunda vid 1966 års taxering. Framhållas må, att det inte bör bereda den skattskyldige några svårigheter att vid upprättandet av 1965 års deklaration konstatera, om en maskin, som beställts under första halvåret 1964, levererats under samma år.

Beträffande tillgång, som den skattskyldige själv tillverkat, bör investeringsavdraget beräknas å den kostnad, som nedlagts å tillgången under år 1964. Såsom i det följande (3 §) närmare skall utvecklas synes undantag böra göras för sådana tillgångar, där tillverkningen påbörjats före den 1 januari 1964. Har emellertid tillverkningen påbörjats efter den 31 december 1963 bör investeringsavgiften beräknas å den under år 1964 nedlagda kostnaden även om tillgången icke är färdig vid utgången av sistnämnda år. I anskaffningskostnaden bör inräknas såväl direkta tillverkningskost-

nader som skälig andel av indirekta tillverkningskostnader, dock ej beräknad ränta å eget kapital. Någon uttrycklig föreskrift härom synes inte erforderlig.

Om skriftligt avtal om leverans träffas under år 1964 men leveransen sker först efter utgången av samma år, bör som anskaffningskostnad anses det avtalade priset.

Då här talas om skriftligt avtal åsyftas givetvis endast avtal, som skattskyldig träffar med annan fysisk eller juridisk person. Ett avtal som träffas mellan två olika avdelningar inom ett och samma företag kan givetvis inte åberopas som grund för investeringsavdrag. Det är då fråga om en inom företaget tillverkad tillgång, och investeringsavdrag beräknas å den kostnad, som nedlagts å tillgången under år 1964, under förutsättning att tillverkningen påbörjats efter den 31 december 1963.

3 §.

Såsom tidigare framhållits bör investeringsavdraget utgöra tio procent av anskaffningskostnaden för under år 1964 anskaffade maskiner och inventarier i rörelse avseende huvudsakligen industriell tillverkning. Avsikten med lagstiftningen är dock i första hand att stimulera investeringar, som innebär en förbättring och en utbyggnad av produktionsapparaten inom industrin. Med hänsyn härtill och även av andra skäl bör vissa undantag göras i fråga om rätten att åtnjuta investeringsavdrag.

Stimulansen bör inriktas på anskaffning — ersättningsanskaffning eller nyanskaffning — av nya maskiner och inventarier. Undantag bör därför göras för begagnade tillgångar. Att kostnader för reparation och förbättring av redan befintlig maskinpark inte skall föranleda investeringsavdrag framgår därav att endast kostnad för anskaffning av tillgångar föreslås skola omfattas av lagstiftningen.

Av bl. a. praktiska skäl bör investeringar av omkostnadskaraktär, d. v. s. tillgångar med en beräknad varaktighetstid av högst tre år, undantagas.

Då det gäller inventarieanskaffningar, som inte är typiska för industrin utan förekommer även inom andra verksamhetsgrenar, måste viss försiktighet iakttagas i fråga om investeringsavdraget. Beträffande kontorsutrustning synes endast kontorsmaskiner böra få omfattas av lagstiftningen. Begreppet kontorsmaskiner bör emellertid här tas i relativt vidsträckt bemärkelse. Sålunda bör investeringsavdrag få åtnjutas t. ex. för maskiner för automatisk databehandling, lokaltelefonanläggning o. likn. Undantag torde vidare böra göras för personbilar och — i de undantagsfall de ingår i här avsedd rörelse — handels- och fiskefartyg. Vidare bör lastbilar, bussar och andra motorfordon undantagas, därest de helt eller delvis utnyttjas för yrkesmässig gods- eller personbefordran.

Slutligen synes undantag böra göras för maskiner och andra inventarier, som är avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk

kraft. Investeringarna inom denna sektor av näringslivet kan beräknas komma att ligga på så hög nivå under år 1964 att någon särskild stimulans i form av investeringsavdrag icke nu synes motiverad.

Investeringsavdrag bör få åtnjutas även för maskiner och andra inventarier, som den skattskyldige själv tillverkar och som är avsedda för stadigvarande bruk i den egna rörelsen. En förutsättning måste dock vara att tillverkningen påbörjats efter 1963 års utgång. Då det gäller tillgångar, som förvärvas från någon med vilken den skattskyldige är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, bör särskilt investeringsavdrag få åtnjutas endast om tillgången tillverkats eller skall tillverkas av säljaren och tillverkningen inte påbörjats före den 1 januari 1964.

Investeringsavdrag bör, såsom redan framhållits, i princip få åtnjutas även för maskinbeställningar, som göres under år 1964 för leverans efter den 31 december samma år. Av olika skäl är det emellertid nödvändigt att för rätt till investeringsavdrag kräva, att maskinerna levereras inom viss tid. Denna tid bör inte sättas längre än två år. Detta innebär att — om maskinen enligt avtalet skall levereras efter den 31 december 1966 — investeringsavdrag inte får åtnjutas.

Det ligger i sakens natur, att investeringsavdrag enligt den nu föreslagna lagstiftningen inte bör ifrågakomma, om dylikt avdrag får åtnjutas för samma investeringar på grund av att investeringsfond fått tagas i anspråk enligt beslut av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen eller på grund av att bestämmelserna i 1963 års förordning om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen gjorts tillämpliga.

4 §.

De uppgifter, som erfordras för beräkning av investeringsavdraget, framgår i regel icke av självdeklarationen. Avdraget bör därför inte ges ex officio utan först efter därom av den skattskyldige framställt yrkande. Det torde vara lämpligt att detta sker genom att den skattskyldige ifyller en särskild blankett, där han har att lämna alla de uppgifter, som erfordras för avdragets beräkning. Den skattskyldige skall intyga att i uppgiven investeringskostnad inte ingår tillgångar, om vilkas anskaffande skriftligt avtal träffats före den 1 januari 1964 (jfr 2 §), och ej heller sådana tillgångar, som enligt bestämmelserna i 3 § är undantagna från investeringsavdrag. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att utarbeta och fastställa erforderlig blankett.

Såsom tidigare antytts synes, för att underlätta tillämpningen av bestämmelserna, såsom villkor för avdragsrätt böra föreskrivas att investeringsavdraget skall uppgå till minst 500 kronor. Detta innebär att investeringskostnaden i förvärvskällan under år 1964 skall uppgå till minst 5 000 kronor. Erinras må att enligt 1957 års förordning om investeringsavgift ett investeringsbelopp av 30 000 kronor var avgiftsfritt. Ingår vid brutet räken-

skapsår delar av kalenderåret 1964 i de beskattningsår, för vilka taxering sker år 1965 och 1966, är det för avdragsrätten vid båda taxeringarna avgörande, om investeringskostnaden under hela kalenderåret 1964 uppgått till minst 5 000 kronor. Uppgår investeringskostnaden under år 1964 till minst detta belopp, kan det investeringsavdrag som får åtnjutas vid 1965 och 1966 års taxeringar vara lägre än 500 kronor. Beträffande handels- eller kommanditbolag är det företagets investeringskostnad som blir avgörande för avdragsrätten. Den andel av avdraget, som belöper på delägarna, kan således vara mindre än 500 kronor.

5 §.

Bestämmelserna i 5 § avser att förhindra att rätten till investeringsavdrag för tillgångar, om vars anskaffande avtal träffas under år 1964 för senare leverans, inte missbrukas. Levereras inte tillgången senast den 31 december 1966 föreslås, att tillägg göres vid taxeringen till statlig inkomstskatt motsvarande en och en halv gång det investeringsavdrag som åtnjuts. Samma skall gälla om rörelsen överlåtes eller nedlägges innan tillgången levereras. Levereras tillgången senast den 31 december 1966 och är den slutliga anskaffningskostnaden lägre än det avtalade priset, bör likaledes ett tillägg göras motsvarande femton procent av prisskillnaden.

I vissa fall kan det framstå som obilligt att tillägg som nu sagts göres. Riksskattenämnden synes därför böra få befogenhet att, om särskilda skäl föreligger, medgiva att tillägg inte skall göras eller göras med lägre belopp. Sådant medgivande bör t. ex. kunna ges, om det är uppenbart att avsikten vid avtalets slutande varit att leverans skulle ske före 1966 års utgång men att leveransen på grund av förhållanden, över vilka den skattskyldige inte kunnat råda, blivit något fördröjd. Då rörelsen överlåtes, bör befrielse från tillägg kunna medgivas, om den som övertar rörelsen även övertar kontraktet å maskinen.

Det torde ligga i de skattskyldigas eget intresse att göra ansökan om befrielse i så god tid, att riksskattenämndens beslut kan meddelas innan taxering i första instans verkställts för det beskattningsår, för vilket tillägget skolat ske.

I den blankett, vari den skattskyldige skall lämna uppgift om den investeringskostnad, för vilken särskilt investeringsavdrag yrkas, skall redogörelse bl. a. lämnas för de avtal om leverans, som innefattas i investeringskostnaden. Det får ankomma på beskattningsmyndigheterna att kontrollera, att leverans sker före den 31 december 1966 och även att den slutliga anskaffningskostnaden inte understiger det avtalade priset.

6 §.

Beträffande handels- eller kommanditbolag synes böra gälla, att såväl investeringsavdraget som tillägg enligt 5 § skall göras vid inkomstberäkningen av företagets rörelse. Om andelarna i bolaget byter ägare, kan detta få

till följd, att investeringsavdraget får åtnjutas av den tidigare delägaren medan tillägget drabbar den nye. Den andel av investeringsavdraget, som belöper på viss delägare, kan som redan framhållits understiga 500 kronor.

Skattebortfallet för staten om nu föreslagna bestämmelser genomföres, torde för budgetåret 1964/65 kunna uppskattas till cirka 100 milj. kronor. Beloppet torde i huvudsak framkomma i form av minskad fyllnadsinbetalning av skatt under första halvåret 1965.

Den s. k. Annell-lagen

Departementschefen. I den s. k. Annell-lagen, d. v. s. förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall, stadgas *dels* rätt för aktiebolag att vid taxeringen åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner *dels* viss inskränkning av aktiebolags och ekonomiska föreningsars frikallelse från skattskyldighet för utdelningar från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar.

Genom rätten till avdrag för utdelning å nyemissioner underlättas aktiebolagens kapitalanskaffning i form av ökning av aktiekapitalet. Enligt nu gällande bestämmelser medges avdrag för utdelning å sådana aktier, för vilka inbetalning sker under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1966 i samband med bolags bildande eller vid ökning av aktiekapital. Avdraget är begränsat till fyra procent av det vid beskattningsårets utgång för de nya aktierna inbetalade kapitalet. Rätten till avdrag är vidare tidsbegränsad på det sätt att avdrag får åtnjutas vid taxeringen t. o. m. femte taxeringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d. v. s. under sammanlagt högst sex år. Förordningen gäller vid 1963—1973 års taxeringar.

Den inskränkning av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas frikallelse från skattskyldighet för utdelningar från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som stadgas i förordningen, innebär, att bolag och föreningar, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, är skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringssyfte. Förvaltningsföretag är skattskyldiga för uppbyggnad av utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger den av företaget för beskattningsåret beslutade egna utdelningen eller, då fråga är om s. k. invest- mentbolag, 125 procent av bolagets egen utdelning. Bolag och föreningar som driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter är skattskyldiga för utdelning å aktier, som utgör lager i rörelsen. Även dessa inskränkningar i frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar gäller vid 1963—1973 års taxeringar.

I direktiven för allmänna skatteberedningen har framhållits, att en särskild fråga för beredningen kan bli att bygga vidare på de erfarenheter som

kan vinnas av den nu ifrågavarande förordningen. Allmänna skatteberedningen kan emellertid inte antagas komma att framlägga förslag rörande företagsbeskattningen före utgången av år 1966, d. v. s. den tidpunkt, då nyemissioner med avdragsrätt för utdelning kan göras. Jag föreslår därför, att tidsfristen för dylika nyemissioner utsträcks med fyra år t. o. m. den 31 december 1970. Vid bifall härtill bör förordningens bestämmelser tillämpas t. o. m. 1977 års taxering.

En dylik förlängning av tillämpningen av lagstiftningen får till följd, att även inskränkningen av frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar kommer att gälla under ytterligare fyra år. Jag vill erinra om att vid lagstiftningens tillkomst underströks, bl. a. från bevillningsutskottets sida, att lagstiftningen måste ses som en enhet. Innebörden av lagstiftningen kan nämligen sägas vara, att i begränsad utsträckning flytta över skattebördan från företag, som för sin expansion är beroende av att skaffa kapital utifrån, till kapitalstarka företag, som inte har användning för överskottsmedel i den egna rörelsen eller koncernen utan placerar dessa i aktier eller andelar i andra företag. Det har alltså inte varit fråga om att totalt sett göra lättnader eller skärpningar i bolagsbeskattningen.

Reservering för internvinst

Framställningen. Sveriges allmänna exportförening och Sveriges industriförbund framhåller i sin förenämnda skrivelse, att det som regel krävs att ett svenskt exportföretag håller lager i importlandet. Detta är av särskild vikt när fråga är om en mer avlägsen marknad. Av olika skäl — vilka skäl kan variera från land till land — är det ofta olämpligt att låta försäljningen ske direkt från moderbolaget genom filial eller genom agenter. Erfarenheten visar att den enda effektiva och praktiskt möjliga försäljningsorganisationen i många fall är anlitande av ett utländskt dotterföretag. I skrivelsen anföres därefter.

Då ett svenskt företag anlitar ett utländskt dotterbolag för försäljningen på utländsk marknad kan det antingen sälja varorna till detta eller arbeta med konsignationslager. Det är i många fall förenat med betydande praktiska svårigheter att använda metoden med konsignationslager. Komplikation uppkommer nämligen på många håll beroende på exempelvis valutaregleringar och import- och tullbestämmelser. Det är därför som regel nödvändigt att äganderätten till varorna överlåts på dotterbolaget. I de flesta fall skulle det för svenska företag ställa sig fördelaktigare ur skattesynpunkt att använda sig av konsignationslager utomlands i stället för att sälja varorna till utländskt dotterbolag. Om konsignationslager används, äger det svenska företaget nämligen betrakta de i konsignationslagret ingående varorna såsom en del av sitt varulager. Det behöver därför inte ta fram till beskattning den dolda reserv, som kan föreligga beträffande de varor, som är osålda vid bokslutstillfället, och behöver naturligtvis inte heller redovisa någon vinst

förrän efter försäljning. Att trots detta många företag funnit sig inte kunna använda metoden med konsignationslager visar bättre än något annat att denna metod av andra skäl är omöjlig eller i vart fall olämplig.

Då det svenska moderföretaget överlåter äganderätten till varorna på dotterföretaget är det, framhålles i skrivelsen, rent formellt fråga om en definitiv försäljning och som regel uttar moderbolaget vid faktureringen utöver sina anskaffnings- eller tillverkningskostnader en viss vinst. I verkligheten innebär transaktionen emellertid intet annat än att lager överflyttas från ett företag till ett annat inom samma koncern och någon vinst för koncernen som sådan uppkommer givetvis inte förrän varorna — bearbetade eller oförändrade — försålts till utomstående. Att transaktionen realiter endast utgör ett led i moderbolagets lagerhållning framgår bl. a. av det förhållandet, att moderbolaget — även om det formellt inte är skyldigt därtill — plägar återta sådana produkter, som inte är säljbara inom dotterbolagets verksamhetsområde.

Om moderbolaget, som normalt är fallet, gör ett vinstpålägg vid försäljningen till dotterbolaget, utgör, konstateras i skrivelsen, denna vinst skattepliktig inkomst hos moderbolaget. Därefter anföres.

I ett utslag i regeringsrätten den 12 mars 1963 i anledning av besvär över ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked uppkom fråga om moderföretaget i dylika fall skulle äga rätt att med avdragsrätt vid taxeringen göra avsättning i räkenskaperna med ett belopp, som motsvarade dylik internvinst å vid bokslutstillfället hos dotterbolag i utlandet kvarliggande osålda varor. På bolagets ansökan meddelade riksskattenämnden följande förhandsbesked. »Riksskattenämnden finner att — därest sökandebolaget i sitt bokslut gör avsättning med belopp, svarande mot skillnaden mellan avräkningspris och anskaffningskostnad för till dotterbolag sålda, vid bokslutstillfället hos dotterbolagen kvarliggande osålda varor — avdrag för dylik avsättning lagligen icke kan medgivas. På grund härav förklarar riksskattenämnden, att sökandebolaget vid inkomsttaxeringen icke äger åtnjuta avdrag för dylik avsättning.»

Mot riksskattenämndens beslut var tre ledamöter skiljaktiga och fann på anförda skäl sökandebolaget vara berättigat att vid sin inkomstberäkning åtnjuta avdrag för den internvinst, som framkom om sökandebolaget i koncernredogörelsen tillämpat den värdesättning å tillgångar inom koncernen, avsedda för omsättning eller förbrukning (lager), som skulle ha tillämpats om det i dotterbolaget osålda, från moderbolaget inköpta lagret fortfarande varit moderbolagets lagertillgång.

Regeringsrätten fann emellertid ej skäl att göra ändring i förhandsbeskedet.

Under en följd av år har, framhålles i skrivelsen, mellankommunala prövningsnämnden medgivit svenska företag att i samband med värderingen av utländska varufordringar skattefritt göra reservering för icke realiserad internvinst. Förutsättningen härför har varit att det svenska moderbolaget försålt varor till utländska dotterföretag till högre pris än självkostnadspriset.

set. Reservering har då fått göras för vinstpålägget i moderbolagets räkenskaper, om de försålda varorna ingått i dotterbolagets varulager per balansdagen. Vanligen har tillika krävts att dotterbolaget inte verkställt nedskrivning på dessa varor i sitt bokslut. I ett fåtal fall torde reserveringen ha begränsats till 30 procent av försäljningspriset. I och med att varorna försålts till utomstående har beskattning skett hos moderbolaget. I enlighet med denna praxis har, framhålles det vidare, åtskilliga företag gjort sådana reserveringar. Det kan befaras, att det förut omnämnda utslaget från regeringsrätten får till följd att en ändring sker i denna praxis, som i stort sett torde ha tillämpats jämväl av prövningsnämnderna i länen. Därefter anföres i skrivelsen.

Beträffande frågans betydelse för de enskilda företagen bör framhållas, att de avsättningar som skett med mellankommunala prövningsnämndens medgivande torde vara av storleksordningen 300—500 milj. kronor. För ett par av våra största exportföretag lär reserveringarna överstiga 100 milj. kronor. Därest företagen skulle bli nödsakade att återföra belopp av denna storleksordning till beskattning, måste detta komma att medföra starka påfrestningar på deras likviditet och ekonomi över huvud taget. Svåra störningar i deras handlande kan därför befaras uppkomma med de verkningar detta kan få på företagens utbyggnadsplaner och därmed också på sysselsättningen. Försämringen av likviditeten genom en ändring av rådande praxis skulle bli så mycket kännbarare som den skulle komma samtidigt som överskott i pensionsstiftelser skall avtappas genom ATP-avgifterna.

Enligt vår bestämda uppfattning är därför snara åtgärder påkallade för att förhindra en inskränkning i denna avsättningsrätt. Vi skall i detta sammanhang inte ta upp hela frågan om beskattningen av vinster vid försäljningar mellan koncernföretag över huvud taget. Denna fråga är för närvarande föremål för utredning av särskilda sakkunniga och i sinom tid torde vi få anledning att ta ställning till de förslag, som utredningen kan komma att framlägga. Avsikten med denna framställning är endast att de svenska exportföretagen skall medges rätt att göra reserveringar för internvinster i huvudsakligen samma omfattning som hittills.

Det torde, framhålles det, vara allmänt erkänt att det är företagsekonomiskt riktigt, att moderbolag i åsyftade fall upplägger en reserv för vinstpålägg å varor, som per balansdagen kvarliggert i dotterbolagets lager och således inte försålts till utomstående. Att en sådan åtgärd också överensstämmer med god affärssed och allmänna bokföringsgrunder, ger innehållet i aktiebolagslagens 74 och 104 §§ belägg för. Från redovisningssynpunkt vore det direkt missvisande att räkna med vinstpålägget i dylika fall som en definitiv vinst hos moderbolaget, eftersom förlustriskerna alltjämt kvarstår. Förlust kan lätt inträffa, t. ex. på grund av att varorna blir omoderna eller eljest inkuranta eller att de inte passar för den avsedda marknaden. Vidare kan valutadevalveringar och förändringar i de politiska förhållandena medföra stora förluster. Det måste i många fall bli fråga om varor som kommer att kvarliggert åtskillig tid hos dotterbolagen. Så är fallet t. ex. med reservdelslager.

Det kan, påpekats vidare i skrivelsen, ur fiskal synpunkt knappast vara av intresse att förhindra de svenska exportföretagen att göra reserveringar i nu angivna fall. Från dessa företags sida eftersträvas en vinstredovisning, som möjliggör att vinsten redovisas vid rätt tidpunkt och att den beräknas till företagsekonomiskt riktiga belopp hos de olika företagen inom en koncern. Skulle de svenska exportföretagen tvingas att redovisa vinst redan innan varorna sålts till utomstående, kan detta lätt leda till en icke önskvärd förskjutning i vinstfördelningen mellan de olika koncernföretagen, så att vinsten hos de svenska moderföretagen nedbringas och motsvarande belopp i stället hänförs till de utländska dotterföretagen. Nämnas bör dock, framhålls det, att företagen ingalunda har fria händer härvidlag; många länder tillämpar nämligen — t. ex. för att förhindra dumping eller undandragande av tull — en hård kontroll att prissättningen vid importen inte är för låg.

För att tillgodose önskemålen om ett bibehållande av hittills föreliggande möjligheter till reservering torde, enligt skrivelsen, en författningsändring erfordras. Denna synes, framhålls det, kunna ske genom att i anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen intages en ny punkt, 15, av förslagsvis följande lydelse:

Har skattskyldig försålt lagertillgångar till ett utländskt dotterbolag för vidare försäljning i obearbetat eller bearbetat skick å utländsk marknad och kvarligga sådana tillgångar vid beskattningsårets utgång osålda hos nämnda bolag, må den skattskyldige åtnjuta avdrag med högst ett belopp, motsvarande skillnaden mellan det av den skattskyldige vid försäljningen tillämpade priset för nämnda lagertillgångar och hans anskaffningskostnad för desamma, därest en häremot svarande avsättning i räkenskaperna gjorts till särskilt internvinstkonto. Har avdrag för sådan avsättning åtnjutits, skall avsättningen återföras till beskattning nästföljande beskattningsår, därvid frågan om avdrag för förnyad avsättning får prövas med hänsyn till de då rådande förhållandena.

Remissyttrandena. Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med det i skrivelsen framlagda förslaget. Några länsstyrelser har dock uttryckt vissa betänkligheter. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller, att vissa företag i länet förfarit på sådant sätt som angives i framställningen beträffande internvinster avseende till utländska dotterföretag levererade och fakturerade varor. Detta förfaringsätt har hittills godtagits av beskattningsnämnderna med hänsyn till att man ansett bokföringstransaktionerna företagsekonomiskt riktiga och hyst förtroende till företagen i fråga. Länsstyrelsen fortsätter.

Man har alltså ansett sig kunna lita på riktigheten av lämnade uppgifter angående lagertillgångar i utlandet, ehuru möjligheterna till kontroll varit ringa eller obefintliga. Genom regeringsrättens utslag den 12 mars 1963 har nu en besvärlig situation uppkommit för berörda företag, då desamma torde bli tvungna att till beskattning framtaga befintliga reserver redan i sam-

band med bokslutet för innevarande år, om icke ändring av lagstiftningen sker. De belopp varom är fråga torde också vara betydande. Å andra sidan synes en bestämmelse av den föreslagna karaktären vara ägnad att ingiva betänkligheter med hänsyn till att företagen härigenom skulle beredas möjligheter att verkställa nedskrivningar i en utsträckning som enligt gällande bestämmelser i taxeringsförordningen icke kan kontrolleras. I första hand torde under angivna förhållanden böra övervägas att införa provisoriska bestämmelser av den innebörd som angives i framställningen i avvaktan på att ett kontrollsystem hinner övervägas och utarbetas.

Hur ett sådant system skall vara beskaffat anser länsstyrelsen vara vanskligt att med bestämdhet uttala sig om. De bolag och företag som yrkar avdrag för internvinster inom koncern torde emellertid, enligt länsstyrelsen, i första hand böra vara skyldiga att till sina deklarationer foga räkenskapsutdrag för berörda dotterföretag i utlandet. Dylika utdrag ger emellertid icke tillräcklig ledning för bedömning av hithörande frågor. Härutöver torde böra krävas detaljerade uppgifter angående fakturering och försäljning samt inventeringsuppgifter rörande lagret. Riktigheten av dessa uppgifter bör, framhållas vidare, lämpligen bestyrkas såväl av ledningen för dotterföretaget i utlandet som av ansvarig person i ledningen för företaget här i landet som ock av koncernrevisor.

Liknande synpunkter framföres av *länsstyrelsen i Kalmar län*.

Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* framhåller kontrollsvårigheterna och anför därvid följande.

Det belopp för vilket avdrag skulle medgivas enligt den föreslagna nya anvisningspunkten 15 till § 29 kommunalskattelagen har definierats sålunda, »skillnaden mellan det av den skattskyldige vid försäljningen tillämpade priset för nämnda lagertillgångar och hans anskaffningskostnad för desamma.» Anskaffningskostnaden för en försäld tillgång kan taxeringsmyndigheterna få en uppfattning om exempelvis genom granskning av fakturor o. dyl. Beträffande bolag som förutom anskaffningskostnad även har tillverkningskostnad — det får förutsättas att förslagsställarna tänkt sig att även dessa bolag skulle kunna komma i åtnjutande av avdrag — är det ofta mycket svårt, för att inte säga omöjligt att få fram en riktig kostnadsfördelning på olika varuslag. Taxeringsmyndigheterna skulle vad gäller företag med egen tillverkning ofta sakna möjlighet att bedöma, huruvida vinsten på de varor som sålts till ett utländskt dotterbolag kunde anses såsom normal eller inte. Häremot kan invändas att även om avdraget ett år skulle bli för stort, så kommer den skattepliktiga intäkten att påföljande år bli i motsvarande mån högre. Ett avdrag av detta slag bör dock ej få användas för resultatutjämning mellan olika år. Det må vidare framhållas, att ett bolag genom överflyttning av indirekta kostnader från varor för vilka internvinstavdrag kan komma att medgivas till andra varor där sådant avdrag ej kan ifrågakomma skulle kunna få ett större internvinstavdrag än som vederbör.

Länsstyrelsen säger sig hysa den uppfattningen att rätt till avdrag i inkomstskattehänseende för internvinst, som uppkommit i ett moderbolag genom försäljning till ett dotterbolag i princip bör kunna medgivas, ej minst

av den anledningen att det måste anses önskvärt med en samordning mellan å ena sidan företagsekonomiska principer och civilrättsliga bestämmelser och å andra sidan skatterättsliga bestämmelser. En delreform på detta område kan emellertid få olyckliga konsekvenser. Så länge varje i koncernen ingående företag i beskattningshänseende betraktas såsom ett särskilt skattesubjekt utgör detta enligt länsstyrelsen ett vägande skäl mot det nu framlagda förslaget. De begränsade möjligheterna till kontroll av skäligheten i yrkade internvinstavdrag och därmed sammanhängande möjligheter för moderbolaget till en praktiskt taget obegränsad resultatreglering mellan två på varandra följande år talar starkt mot förslaget. Länsstyrelsen anser sig därför ej kunna förorda att det föreslagna stadgandet nu införes i kommunal-skattelagen. Däremot understryker länsstyrelsen önskvärldheten av att koncernföretagens beskattningsfrågor snarast löses och att därvid de av förslagsställarna anförda synpunkterna på det aktuella delproblemet beaktas.

Länsstyrelsen i Värmlands län framhåller, att omständigheterna i det särskilda fallet varit avgörande när avdrag i praxis hittills medgivits. Sannolikt är frågan aktuell endast för ett fåtal företag men reserveringarna för dessa kan gälla mycket stora belopp. Länsstyrelsen ifrågasätter därför om inte frågan bör lösas genom att riksskattenämnden ges befogenhet att meddela skattskyldig rätt till avdrag för reservering för internvinster. Härigenom skulle en garanti erhållas för likformighet i behandlingen.

Länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län ifrågasätter, om inte införandet av i skrivelsen föreslagna bestämmelser bör anstå i avvaktan på de förslag, som utredningen angående koncernbidrag kan komma att framlägga.

Såsom förutsättning för att moderbolaget skall kunna medgivas rätt till avdrag för mot internvinsten svarande avsättning bör enligt *riksskattenämndens* mening uppställas krav på att moderbolaget visar, att motsvarande avsättning icke gjorts också i dotterbolagets räkenskaper genom nedskrivning av dettas varulager. Nämnden tillägger.

Riksskattenämnden vill i detta sammanhang erinra om att med internvinst enligt aktiebolagslagen förstås på moderbolaget belöpande andel av vinst å överlåtelse av tillgång inom koncernen, i den mån ej överlåtelse av tillgången därefter skett till köpare utanför koncernen eller öck förbrukning av tillgången eller *nedläggning av dess värde* ägt rum hos koncernbolag, som förvärvat densamma (104 § sista stycket aktiebolagslagen).

Liknande påpekande göres av *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Hallands och Västmanlands län. Allmänna ombudet hos mel-lankommunala prövningsnämnden* ifrågasätter däremot om inte nämnda inskränkning möjligen är opåkallad bl. a. av den anledningen att i ett flertal länder, exempelvis England, Frankrike, Västtyskland och USA, varulagret vid taxeringen i princip icke får upptagas till lägre värde än anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet.

Överståthållarämbetet anser, att avdragsrätt för reservering för internvinst må åtnjutas endast vid taxering, då avskrivning å fordringar, avseende hos dotterbolaget kvarliggande varor, icke verkställts.

Enligt *riksskattenämnden* bör ordet »skattskyldig» i den föreslagna lagtexten utbytas mot »aktiebolag». *Överståthållarämbetet* framhåller, att varken bokföringslagen eller lagen om ekonomiska föreningar innehåller någon bestämmelse om koncernredovisning och tillägger därefter.

Framförallt på grund härav anser *överståthållarämbetet* — oaktat orealiserad internvinst visserligen kan föreligga även hos till exempel enskild firma — att den föreslagna avdragsrätten allenast bör tillkomma svenska aktiebolag. Med hänsyn till värdehandlingars speciella karaktär som varulager och de allmänna spörsmålen på den internationella kapitalmarknaden synes emellertid jämväl aktiebolag, som driva penningrörelse, böra undantagas från avdragsrätten ifråga. Då med till utländskt dotterbolag försålda lagertillgångar icke allenast avses härifrån riket utförda objekt, bör fastigheter — jämväl med hänsyn till dessas speciella karaktär — icke inräknas i sådana lagertillgångar.

Enligt *länsstyrelsen i Blekinge län* bör avdragsrätten förbehållas svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening och avse sådan skattskyldigs försäljning av lagertillgång till utländskt dotterföretag.

Överståthållarämbetet och *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden* ifrågasätter om inte bestämmelsen bör ha sin plats i anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen.

Departementschefen. De svenska exportföretagens försäljning på utländsk marknad sker ofta genom utländska dotterföretag. I regel övergår därvid äganderätten till varorna på dotterföretaget. Vid faktureringen av varorna uttager moderföretaget, utöver sina anskaffnings- eller tillverkningskostnader, viss vinst. Denna vinst utgör skattepliktig intäkt för moderföretaget. Om dotterföretaget kvarliggert med en del av varorna osålda vid utgången av beskattningsåret, kommer vinsten å dessa varor att beskattas hos moderföretaget innan varorna försålts till utomstående. Beskattningsnämnderna har under en följd av år i viss utsträckning godtagit att de svenska moderföretagen skattefritt fått göra reservering för dylik icke realiserad internvinst. Vanligen har därvid krävts att dotterbolaget inte i sitt bokslut verkställt nedskrivning på varorna i fråga.

I utslag den 12 mars 1963 har regeringsrätten i anledning av besvär över ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked i taxeringsfråga förklarat, att moderföretaget vid inkomsttaxeringen icke äger åtnjuta avdrag för reserveringar för internvinster av nu nämnt slag. På grund härav har Sveriges allmänna exportförening och Sveriges industriförbund anhållit om sådan ändring av skattelagarna att beskattningsnämndernas hittillsvarande praxis på detta område lagfästes. Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt en dylik författningsändring.

De spörsmål, som hänger samman med beskattningen av koncerner, kan förutsättas bli behandlade av allmänna skatteberedningen vid dess översyn av företagsbeskattningen. Vissa med koncernbeskattningen sammanhängande frågor behandlas även av en särskild utredning, vilken torde komma att avge sitt betänkande innevarande år. Lösningen av det problem, som aktualiserats genom regeringsrättens förenämnda utslag, bör emellertid icke uppskjutas i avvaktan på de förslag de båda utredningarna kan komma att framlägga. De nya reglerna bör nämligen bli tillämpliga redan vid innevarande års taxering. Med hänsyn till föreliggande omständigheter kan jag tillstyrka en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som framlagts i skrivelsen från exportföreningen och industriförbundet. I viss mån får lagstiftningen ses som ett provisorium i avvaktan på den kommande översynen av företagsbeskattningen.

Det ifrågasatta stadgandet synes, som föreslagits i skrivelsen från organisationerna, lämpligen kunna placeras i anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen. Även inom Kooperationen förekommer att försäljning sker genom utländska dotterbolag. Rätten till avdragsgill reservering bör därför inte förbehållas moderföretag som är aktiebolag. I den mån det även finnes enskilda rörelseidkare, vilkas försäljning sker genom av dem ägda utländska bolag, bör möjligheten att göra skattefri reservering stå öppen även för dylika skattskyldiga. Att som överståthållarämbetet föreslagit stadga undantag i författningstexten för företag, som driver penningrörelse, och för lagertillgångar, som består av fastigheter, anser jag inte vara erforderligt.

Om det utländska dotterföretaget åtnjutit avdrag vid taxeringen för nedvärdering av det från det svenska moderföretaget förvärvade lagret, bör den avdragsgilla reserveringen hos moderföretaget minskas i motsvarande mån. I regel torde det svenska och utländska företaget ha samma räkenskapsår. Skulle så inte vara förhållandet, får lagernedskrivningen hos det utländska dotterföretaget bedömas med hänsyn till förhållandena i närmast föregående bokslut. Har moderföretaget medgivit avdrag för reservering motsvarande internvinsten vid försäljning till utländskt dotterföretag, måste hänsyn härtill givetvis tagas då det gäller att bedöma yrkanden om avdrag för nedskrivning av fordringar å samma dotterföretag.

De föreslagna bestämmelserna kan, som några remissinstanser påpekat, medföra vissa kontrollsvårigheter för beskattningsmyndigheterna. Dessa svårigheter — som får anses jämförelsevis begränsade — bör dock kunna bemästras. Det är här också fråga om relativt få skattskyldiga. Erinras må vidare att liknande avdragsgilla reserveringar redan tidigare godtagits i praxis. Det får givetvis ankomma på vederbörande företag att på lämpligt sätt styrka befogenheten av yrkade avdrag. Erfarenheterna från tillämpningen av de nu föreslagna bestämmelserna kan slutligen bli av värde vid den kommande översynen av företagsbeskattningen.

Departementschefens hemställan

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *förordning om särskilt investeringsavdrag i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt;*

2) *förordning angående ändring i förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall; samt*

3) *lag om ändring av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven-Olof Norberg